

SEVİMLİ KORUYUCU AY SAVAŞÇISI ANİMESİNDE KADIN KAHRAMANLARIN TEMSİLİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Eylül Arslan*

ÖZET

Küreselleşmenin etkisiyle kültürler arası farklar gittikçe azalırken, geleneksel kültürünü korumayı başaran Japonya için kültürel bir iletişim materyali haline gelmiş olan anime, Japon kültürünü dış dünyaya tanıtan önemli bir araç haline gelmiştir. Hedef kitlesi oldukça geniş olan animelerde cinsiyet temsillerinin önemi, anime aracılığıyla henüz bilincini kazanmakta olan genç kuşaklara eril söylem tarafından oluşturulmuş başat kültürün dayatılıyor olmasıdır. Bu çalışmanın amacı manga sanatçısı Naoko Takeuchi'nin Dünya'ya shōjo türünü tanıtan ve büyülü kızlar ekolünün ilk örneklerinden biri olan Sevimli Koruyucu Ay Savaşçısı anime dizisini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında, betimsel analiz yöntemi ile incelemektir. Buna göre, seride görünürde güçlü kadın kahramanlar yer almasına rağmen onları düştükleri zor durumdan kurtaran bir erkeğin olduğu ve bu durumun hikayenin mitolojik boyutuyla da desteklendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ay Savaşçısı, anime, Japon kültürü, büyülü kızlar ekolü

AN EVALUATION ON REPRESENTATION OF WOMEN HEROES IN PRETTY GUARDIAN SAILOR MOON ANIME

ABSTRACT

With effect of globalization while differences between cultures are decreasing, anime that has become a cultural communication material for Japan, which that has succeeded in protecting traditional culture, it has become an important means of introducing Japanese culture to the outside world. In animations with large target masses, the prominence of gender representations is the imposition of a dominant culture formed by masculine discourse to younger generations who are still gaining consciousness. The aim of this study is to examine the gender roles in manga artist Naoko Takeuchi's Pretty Guardian Sailor Moon anime series with descriptive analysis method. According to this, in this series despite the presence of strong female heroes it was a man who saved them from the difficult situation, and this situation was also supported by the mythological part of the story.

Keywords: Sailor Moon, anime, Japanese culture, magical girl animation

GİRİŞ

Sabit bir tanımı yapılamayan kültür kavramı kısaca belirli bir topluma ait özdeksel ve tinsel değerlerin tümü olarak tanımlanabilir. Tarihte herhangi bir

* Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ORCID ID:

<https://orcid.org/0000-0001-6765-1666>

Makale Gönderim Tarihi: 03.09.2018 - Makale Kabul Tarihi: 28.11.2018

topluma ait olan bir kültür, çevresindeki diğer toplumlarla kurduğu etkileşim sürecinde kendi özünü yitirme tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Dünya'nın en eski kültürlerinden birine sahip olan Çin, komşusu olan kültürlerden etkilendiği gibi diğer pek çok çevre kültürü de etkilemiştir. Ancak komşusu Japonya'yı tam anlamıyla kendine bağımlı hale getirmeyi başaramamıştır. Çünkü Japon halkı, yabancı kültürlerden aldığı hiçbir öğeyi Japonlaştırmadan kullanmamıştır. Bu sayede geleneksel ve modern kültürü bir arada yaşatmayı başarmış olan Japon halkı, bugün kendi öz kültürünü manga ve anime aracılığıyla diğer ülkelere sunmaktadır. Bu durum, kültürün belirsizleştiği homojen bir Dünya'da manga ve animayı kültürel bir iletişim materyali olarak inceleme konusunu gündeme getirmiştir

Kısaca "Japon çizgi romanı" olarak tanımlanan manga ve "Japon çizgi filmi" olarak tanımlanan anime kültürü, 1990'lardan itibaren global anlamda yayılmaya başlamıştır. Sanılanın aksine "çizgi roman" anlamına gelen "manga" ve "animasyon" anlamına gelen "anime" kelimeleri Japonya'da bütün çizgi roman ve animasyon dizi/filmler için kullanılmaktadır. Bu iki ismi yeni bir tür adımı gibi özelleştiren ve kullanan ise Batı kültürleridir.

Manga ve anime ilk çıktıkları dönemden itibaren değişik amaçlarla, toplumun farklı kesimlerine hitap etmiş, kültürü henüz bilincini kazanmamış veya kazanmakta olan çocuklara dayatan bir araç olarak da karşımıza çıkmıştır. Genel olarak manga ve animelerde cinsiyet rolleri, ilk günden itibaren eril söylem ile inşa edilmiş başat kültür içerisinde kadın ve erkeğe düşen kalıplaşmış rollere göre temsil edilmektedir. 1950'lerden itibaren cinsiyet rollerine ait bu kalıplar yıkılmaya başlandıysa da henüz tam olarak bir iyileşme sağlanamamıştır. Napier'a göre (2008: 20) "Animenin en önemli karakterleri belki de dişi karakterlerdir, çünkü modern toplumda meydana gelen değişiklikleri en açık biçimde simgeleyen dişi öznedir." Bu çalışmada kadın temsiline çalışılmasının nedeni, Napier'ın da belirttiği gibi, kültürel değişim sürecinden en çok etkilenenin kadın olduğu görüşüdür.

Çalışmanın kapsamını Ay Savaşçısı anime dizisinin 1992-1997 yılları arasında yayınlanan 200 bölümü oluşturur. Çalışmada veri toplama aracı olarak film, video ve fotoğraf incelemesi yöntemi esas alınmıştır. Elde edilen verilerden yola çıkarak Ay Savaşçısı animesinde kadın kahramanların toplumsal cinsiyet rollerine göre temsili, betimsel analiz yöntemi ile incelenecektir.

1. ANİME KÜLTÜRÜNDE KADIN

Manga ve animeler hitap ettiği kitleye göre çeşitli türlere ayrılmıştır. Fantastik macera hikayelerinin anlatıldığı genç erkeklere yönelik olan türe *shōnen*; yetişkin erkeklere yönelik olup cinsellik ve şiddet barındıran türe *seinen*; liseli genç kızların aşk hayatını anlatan türe *shōjo*; yetişkin kadınlara yönelik olup daha çok

gündelik yaşamı konu alan türe *josei* denir. “Shoujolar okul hayatı, romantik ilişkiler, aile içi sorunları ele alırken Josei türü, iş yaşamındaki sıkıntılar, cinsellik, aldatma gibi konuları ele alır. Josei’de, Shoujodaki ideal aşkın yerini gerçek ilişkiler ve gerçek sorunlar alır (Elikara 2007: 63-64, Aktaran: Şen 2014: 224).” Shōnende bulunan “(...) mecha, siberpunk, spor gibi alt türler, yetişkin erkeklere yönelik olan seinen türünün de en popüler konularındır. Ancak seinen türünde bu konular işlenirken daha fazla şiddet, kan ve cinsellik kullanılır. Yetişkinlere yönelik seinen’lerde öykünün ilerlemesinde aksiyon kadar psikolojik çözümlenmeler ve felsefi içerik yer alır (Elikara 2007: 63-64, Aktaran: Şen 2014: 225).”

Yukarıda bahsedilen shōnen, shōjo, seinen ve josei dört temel anime-manga türü olarak kabul edilirken cinsel içerikli *ecchi*, pornografik *hentai*, kızlar arası eşcinsel aşkı anlatan *shōjo-ai*, “(...) insan ile makine arasındaki farkın giderek belirsizleştiği ezici teknolojik dünyalarda insanların mücadele verdiği distopya gelecekte geçen (...) (Napier 2008: 19)” *siberpunk* gibi çeşitli alt türler de bulunmaktadır. Ancak bu çalışmanın konusu bir shōjo olan Ay Savaşçısı olduğu için bu başlık altında sadece shōjo ile onun karşıtı olarak kabul edilen shōnen animeler incelenecektir.

1.1. Shōnen Animeler

Shōjo animelerde kadınların temsilini anlayabilmek için öncelikle ona rakip olan shōnen animelerde kadının konumuna genel olarak bakmak gerekir. Shōnen, Japoncada “genç erkek” anlamına gelir ve içinde spor, mekanik, fantastik pek çok farklı alt türü barındırır. Shōnen animelerde olaylar erkek karakterin gözünden anlatıldığı için aşk gibi yoğun duygular bir shōjodaki kadar duygusal değildir. Dostlar arası dayanışma, shōnen animelerin yoğun olarak işlediği temadır.

Sinemada olduğu gibi animede de izleyici daima erkek olarak kabul edilir. En popüler anime türü olan shōnen genç erkekler için hazırlanıyor olsa da kadınların da ilgisini çektiği için bugün en popüler anime türü olmayı başarabilmiştir. Shōnenlerde kadın karakterler, bedenlerini seyirlik bir objeymişçesine sergilemekten çekinmez, adeta erkeğin arzu nesnesine katılarak onu parmağında oynatmak için bedenini kullanır. Çoğu anime serisinde kadınlar arasında göğüs büyüklüğü kıyaslama gibi bir yarış vardır. Küçük göğüslü kadınlar “erkeksi” kabul edilir ve genellikle erkek karakterler tarafından aşık olunacak bir kadın olarak görülmezler. Dünya genelinde oldukça popüler olan One Piece (1999), Naruto (2002), Bleach (2004) ve Fairy Tail (2009) gibi fantastik shōnenlerde asıl konu dayanışma, arkadaşlık ve kişinin kendi gücüne inanarak imkansız görülen şeyleri bile başarabilmesidir. Shōnenlerin bir diğer ortak noktası ise kadının güçlü bir karaktere ve iradeye sahip olsa bile hikayede ön plana çıkartılmamasıdır. Boa Hancock (One Piece), Erza Scarlet (Fairy Tail) veya

Sakura Haruno (Naruto), içinde buldukları hikayenin en güçlü kadın karakterleri olmalarına rağmen, istedikleri kadar kendilerini geliştirip güç kazansınlar, yine de animenin erkek ana karakterleri kadar güç artışı yaşayıp günü kurtaramazlar. Shōnen animelerin hemen hemen tümünde kadınlar bir yerden sonra pes edip savaşmayı bırakırken erkek karakterler asla pes etmeyerek günü kurtarır.

Dünya genelinde en popüler olan shōnen manga/anime serisi One Piece'in hikayesinde Korsanlar Kralı Gold Roger'ın gizlediği eşsiz hazinesi One Piece'i duyan korsanlar denizlere açılmıştır. Henüz küçük bir çocuk olan Monkey D. Luffy de bu korsanlara özenir ve bir gün One Piece'i bularak Korsanlar Kralı olmak ister. Zamanla kendisine bir tayfa edinecek ve oluşturduğu *Hasır Şapka Korsanları* ekibi ile denizlerin aranan korsanlarından biri olacaktır. Hasır Şapka Korsanları bünyesinde Rotacı Nami ile Tarihçi Nico Robin olmak üzere iki kadın karakter yer alır. Nami, serinin başından itibaren başkalarının yardımına ihtiyaç duyan güçsüz bir karakterdir. Zayıflığından ötürü bedenini, erkekleri kendi egemenliğine alacak bir nesneymiş gibi kullanır. Nico Robin ise Nami'ye göre çok daha güçlüdür fakat bu gücü erkek karakterlerin gücü karşısında sönük kalır. One Piece'deki bir diğer önemli kadın karakter ise denizlerin en güçlüsü Yedi Savaş Lordu'ndan biri olan Korsan İmparatoriçe Boa Hancock'dur. Hancock, sadece kadınların yaşadığı "Amazon Lily" adasının Yılan Prensesi'dir (Hebi-hime) ve erkekleri tek bir bakışıyla kendisine aşık edecek kadar güzel bir kadındır. Luffy'e aşık olduğundaysa o inatçı kadının yerini bambaşka biri alır. Hancock'un gücü arka plana itilir ve lider kişiliğine ters bir şekilde itaatkar biri haline gelir.

Şekil 1. Hasır Şapka Korsanları'ndan Rotacı Nami

Özellikle büyü içeren fantastik shōnenlerde hasta ve yaralıları iyileştiren yani şifacı olan karakter kadındır. Bu durum, kadının şifalı bitkilerin kaynağı olan Doğa Ana ve ilk Şamanlar ile özdeşleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Japon halkının etnik dini olan Shintoizm’de rahibelere (miko) hem Şaman hem de şifacı kimseler olmaları yönünden saygı gösterilmektedir. Ayrıca bazı şifacı karakterlerin hikayedeki diğer karakterlere oranla daha muhafazakar tasarlanması, yine bu rahibelere olan saygıdan kaynaklanıyor olabilir. Bunun yanı sıra anime ve mangalarda Shinto rahibeleri savaşçı yönleriyle de ön plana çıkartılırlar.

Şekil 2. Chain Chronicle (2017) Animesinden Şifacı Marina Karakteri

Şekil 3. Inuyasha (2000) Animesinden Rahibe Kikyo Karakteri

Shōnenin popüler bir alt dalı olan mecha (mekanik) animelerde ise cinsiyetler arası ayrımlara özellikle vurgu yapıldığı ve bu anlamda kadın bedeninin metalaştırıldığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu duruma *Ghost in the Shell* (1995) filminde robotun üretim aşamasının kadın bedeni üzerinden gösterilmesini ve *Darling in the Franxx* (2018) isimli anime dizisinde FranXX isimli dev robotun kullanımı sırasında kadının araç, erkeğin ise onu kontrol eden beyin konumuna geçmesi örnek verilebilir. *Ghost in the Shell*'de dikkat çeken diğer bir nokta, erkek karakterlerin bedenlerini gösterecek şekilde beceriler kullanmazken kadın kahraman Binbaşı Kusanagi'nin termo-optik kamuflajı sadece çıplak vücutla kullanabiliyor oluşudur.

Şekil 4. Termo-optik Kamuflajı Kullanmasının Ardından Ortağı Batou Tarafından Giydirilen Binbaşı Kusanagi

Kadının animedeki konumunu belirten bir diğer ilgi çekici konu ise *Yandere* karakterlerdir. Kelime anlamı “Aşk hastası” olan Yandere, aşkı için her şeyi yapabilecek kişiyi tanımlar. “Yandere karakterin sıfatlarından biridir. ‘Hastalanmak’ [病んでる / yanderu] ve ‘aşk sarhoşu’ [デレデレ /deredere] kelimelerinin birleşiminden oluşan, geniş anlamda, zihinsel hastalıklı iken diğer karakterlere karşı sevgi gösterme anlamına gelir (ヤンデレ b.t.)” Yapabileceği şeyler ufak kıskançlık kavgalarından cinayet işlemeye kadar gidebilir. Bu yüzden Yanderecik aşık olduğu kişiye saplantılı olma durumu olarak da tanımlanabilir. Animelerde psikopat olarak tanımlanan bu karakterler genel olarak Japon mitolojisi ve şehir efsanelerinde de korkulan kadındır.

1.2. Shōjo Animeler

Shōjo, Japonca’da “genç kız” anlamına gelir. Genç kızlara yönelik olan bu manga/anime türünde işlenen konular genel olarak romantizm, komedi, aşk ve

lise hayatıdır. Shōjo serilerde ana karakter okullu bir genç kızdır ve olayları onun gözünden görürüz. “1902’de yayınlanmaya başlayan Shōjo Kai (Kızların Dünyası) ve benzeri aylık dergilerde yer alan dizi resimli romanlar aracılığıyla kızlara tanıtılan pasif shōjo ideali, erkek çizimler tarafından yaratılan shōjo mangaların öykülerinin ve üsluplarının temelini oluşturmuştur. Çocukluktan çıkmış, ancak yetişkin de sayılmayan genç kızların sadece zarafet, romantizm, evlilik ve anne olmayı arzulaması gerektiğini vurgulayan dizi çizgi romanlar, dönemin ideolojik politikalarını yansıtmıştır. Erkek mangakalar, uzun yıllar boyunca genç kızlara yönelik olarak çizilen Shōjo mangalarda, bilge anneler ve itaatkar kız çocukları ile ilgili öykülerle bu sınırlı beklentileri güçlendirmişlerdir (Şen 2014: 228).” Manga ve anime kültüründeki bu cinsiyetçi tutum, her ne kadar kırılmaya çalışılıyor olsa da, hala devam etmektedir. Güncel bir örnek vermek gerekirse, bir mecha olan Darling in the Franxx animesi, uzak bir gelecekte, doğayı tahrip eden insanların kolonilerde yaşadığı bir distopyayı konu alır. İnsanlar duygularını ve üreme yetilerini kaybetmiştir. Koloni dışındaki “vahşi” dünyada ise yer altından çıkan yaratıklarla dövüşenler, yetişkinlerin hastalıklı gördüğü ve bir şekilde üretilmiş olan çocuklardır. Ergenlik dönemindeki bu gençler zamanla neden kolonilerde yaşanıldığı, neden yetişkinler yerine kendilerinin savaştığı gibi konuları merak etmeye başlarlar. Ancak içlerinden “üreme”, “düğün”, “aile” ve “bebek” kelimelerinin anlamını merak edip araştıran tek kişi sessiz, nazik ve kırılgan olan Kokoro isimli genç kızdır. O, anne olmayı ve bir aile kurmayı iyi bir savaşçı olmaktan daha çok ister. Bu terimleri merak ettiği için cezalandırılrsa da, animenin sonunda, Dünya’nın yeniden doğuşundaki ilk eş ve ilk anne olur.

Şekil 5. Kokoro ve Bebeği

Animelerde pek çok farklı türde karakter görmek mümkündür. Shōjolar da ise genel olarak ana karakter sessiz, kibar ve çekingen bir genç kızdır. Bu tam da Japon geleneksel kültüründe idealize edilen kadın tipidir. Buna karşın, bazı animelerde ise ana karakter gürültücü, kaba ve girişkendir. Bu tarz kadın karakterler “erkekmiş” gibi kabul edilir ve genellikle bu huylara yönelmesinin sebebi de geçmişinde fazla kibar olduğu için bütün erkeklerin ona aşık olması ve bu durumun arkadaşlarıyla arasının açılmasına neden olmasıdır. Kısaca, kaba davranışlarda bulunan kadınların erkeklerin ilgisini çekmediği vurgulanır. Bu tip karakterler sadece shōjolar da değil bütün animelerde vardır. Ancak shōjolar da kadın temsiline bu kadar önemli olmasının sebebi, bu türün genç kızlara ve küçük kız çocuklarına hitap ederek toplumsal cinsiyet rolleri içerisinde kadının konumunu eril söylem üzerinden değerlendiriyor olmasıdır.

Shōjo hikayelerde olaylar genç kızın gözünden anlatıldığı için hikayede yer alan erkek karakterin içinde bulunduğu duygu durumunu ve düşüncelerini izleyici bilemez. Sadece dışarıdan görünen kadarıyla erkek karakter hayatı umursamayan, kadına göre daha az duygusal olan ya da hepten duygusuz kimseler olarak betimlenir. Çoğu shōjo animede yukarıda bahsedilen kadın betimi yer alıyor olsa da zamanla romantik ve itaatkar genç kızların yerini maceracı genç kızlar almaya başlamıştır. “Genç kızlara yönelik shōjo manganın öncülerinden olan 1953 yapımı “Şövalye Prenses” (Princess Knight) adlı çizgi romanda ise krallığı kurtarmak için şövalye kılığına bürünen, büyük gözleri ve cesur kalbiyle maceralara atılan bir kadın kahraman karşımıza çıkmıştır (Brenner 2007: 7, Aktaran: Alicenap 2014: 38).” Öztekin (2011: 69) Prenses Şövalye’nin önemini şu şekilde açıklamıştır “*Prenses Şövalye*, Japon toplumunda kemikleşmiş olan cinsiyet ayrımcılığını yeren, ayrıca her türlü toplumsal oluşumda ikinci plana itilen kadınların daha çok saygı ve eşitliği hak ettikleri mesajını veren bir seridir.”

“1980’lerin *Cutey Honey*’si ve 90’ların *Sailor Moon*’u gibi gençlere hitap eden anime serileri, (...) güçlü yeni kadın imgeleri sunar; bu kadınlar pasif ve evine bağlı Japon kadını kavramına alternatifler sunmuş ve kadınların güçlenmiş alanında küçük de olsa gerçek değişimler oluşturabilmiştir (Napier 2008: 45).” *Cutey Honey* (1973), *Creamy Mami* (1983), *Sailor Moon* (1992) shōnene rakip olarak gelen bu yeni “büyülü kızlar ekolü” (mahō shōjo) akımına ait shōjoların ilklerinden ve belki de en bilinenlerindedir. Yine de bu serilerde de eril bir söylem ve otorite olduğunu belirtmek gerekir. *Creamy Mami*, on yaşındaki küçük bir kız çocuğu olan Yu Morisawa’nın sihirli değneği ile ünlü bir şarkıcı olduğu başka bir bedene dönüşmesini ve yaşadığı maceraları anlatır. Bunu anlatırken hedef kitlesi olan küçük kız çocuklarına yeni bir rol model sunar. Buradaki sorun, yaratılan rol modelin çocukları makyaja ve moda özendirmesi ve bunu yaparken cinsiyet ayrımcılığı gözetip gözetmediğidir.

Günümüzde ise yavaş yavaş Stüdyo Ghibli gibi bağımsız anime stüdyoları ve yönetmenlerin çalışmalarında yukarıda söz edilen karakter kalıplarının dışına çıkılmaya başlanmış ve böylece shōjo animelerde kadın temsili yeni bir döneme giriş yapmıştır. Alışılacelmiş toplumsal kuralları yıkan filmleri ile tanınan Stüdyo Ghibli 1985'te Miyazaki Hayao ile Takahata Isao'nun yaratıcılıklarını sınırsız bir şekilde kullanabilecekleri bir çalışma ortamı arzusu ile kuruldu. Bu stüdyodan çıkan ürünlerin belli bir türü ve tarzı olmadığı söylene de kahramanın kadın oluşu bu filmleri shōjo ve josei türüne yakın tutmuştur.

Stüdyo Ghibli'nin fantastik dünyasında son derece sıradan ama kendi hayatlarının kahramanı olan kadınlara yer verilir. Miyazaki ile Takahata sadece fantastik ya da romantik bir anime yapmak için değil, toplumsal, çevreci ve gerçekçi hikayeleri kitlelere aktarabilmek için bu anime stüdyosunu kurmuştur. Ghibli filmlerinde toplumun ideal kadın modelinin dışında kalan kadınlar kurtarılmaya ihtiyaç duymak bir yana dursun yeri geldiğinde insanlığı felaketlerden kurtarırlar. Özellikle Miyazaki ve Takahata, filmlerinde şehirleşme ve beraberinde gelen çarpık kentleşme olgusuna, sanayileşmeye ve kapitalizme dikkat çekerler. Ghibli animeleri diğer birçok animeden farklı olarak kadını yüceltir ve onu öykünün odağına yerleştirir. Önemli olan bunu kadının cinselliğini kullanmadan, onu bir arzu nesnesine dönüştürmeden yapmayı başarıyor olmasıdır.

2. SEVİMLİ KORUYUCU AY SAVAŞÇISI

Sevimli Koruyucu Ay Savaşçısı (Pretty Guardian Sailor Moon) ya da kısaca bütün Dünya'da bilinen ismi ile Sailor Moon, Naoko Takeuchi tarafından yazılan shōjo manga ve anime serisidir. Japonca tam ismi *Bishōjo Senshi Sērā Mūn* olsa da genel olarak İngilizce kısaltması olan Sailor Moon adıyla anılır.

İnternetin en büyük anime-manga portalı My Anime List'de yer alan bilgilere göre Sailor Moon, aylık olarak bir shōjo dergisi olan Nakayoshi'de yayınlanmış ve her yıl dergide "Sailor Moon Popülerlik Anketi" yer almıştır. Beş bölüme ayrılan hikaye Kodansha Yayıncılık tarafından beş ayrı ciltlik bir manga serisi olarak da yayımlanmıştır. Animeyi ise One Piece ve Dragon Ball gibi ünlü shōnen serilerin yapımcısı olan Toei Animasyon Şirketi üstlenmiştir. Manga 1991-1997; anime 1992-1997 yılları arasında yayınlanmış, 2003-2004 yılları arasında aynı isim ile serinin canlandırma versiyonu olan televizyon dizisi de çekilmiştir. 2014 yılında ise eski Sailor Moon, yeni çizimler ile hikayenin gidişatı hızlandırılmış bir şekilde "Sailor Moon Crystal" adıyla yeni bir anime dizisi olarak yayınlanmaya başlamıştır.

Büyük başarı kazanan manga dizisi Sailor Moon, 1990'ların ortasında en popüler dönemini yaşarken, dişi kahramanı Serena'nın (Japon versiyonunda adı Usagi'ydi) resimleri ülkenin her yerinde panolardan bakıyor; Sailor Moon temalı

eşyalar ise – “ay prizmalı güç değnekleri”nden, banyo havlularına kadar her şeydizinin sadık hayranları tarafından kapış kapış alınıyordu; bu hayranların büyük kısmı, karakterlerin sahip olduğu fantastik güçlerin ve sevimliliğin benzersiz bileşimini seven geç kızlardan oluşuyordu (Napier 2008: 15).

2.1. Hikaye

2.1.1. Birinci Bölüm

Usagi Tsukino, okula geç kaldığı bir gün sokakta küçük çocukların zorbalık ettiği siyah bir kedi ile karşılaşır ve altına yapıştırılmış yara bandını çıkarttığı anda orada sarı bir hilal şekli olduğunu görür. Ardından kedi onunla konuşarak teşekkür eder ve oradan ayrılır. Bir kedinin konuşmuş olmasına şaşırarak hayal gördüğünü düşünse de sonraki günlerde isminin Luna olduğunu öğrendiği aynı kedi onu geceleri Tokyo sokaklarında gerçekleşen garip olayları durdurması için bir savaşçıya dönüştürür. Usagi korkak ve kendine güveni olmayan bir genç kızdır, Luna'nın yönlendirmeleri ve gizemli Smokinli Şövalye'nin yardımlarıyla düşmanları bir süre engellemeyi başarır. Aynı zamanda Usagi, kendisinin yardımına koşan kurtarıcısı Smokinli Şövalye'ye aşık olur ve onu gelecekteki eşi olarak hayal eder. Zamanla yanına Merkür Savaşçısı olarak Ami, Mars Savaşçısı olarak Rei, Jüpiter Savaşçısı olarak Makoto katılır.

Şekil 6. (soldan sağa) Merkür, Mars, Ay, Jüpiter, Venüs savaşçıları

Luna'dan düşmanların efsanevi gümüş kristale hakim olup bütün Dünya'yı yönetmek istediğini öğrenen acemi savaşçılar, okul sonrası buluştukları atari salonunda Dünya'yı kötülerden nasıl koruyacaklarını planlamak için toplantı yaparlar. Burada ünlü V Savaşçısı'nın oyunlarını oynayarak savaş taktiklerini geliştirirler ve yaptıkları her yüksek skorda makine onlara savaşmak için yeni bir araç verir. Kızlara yardımcı olan gizemli Smokinli Şövalye de rüyalarında ona söylenilen şekilde efsanevi gümüş kristali bulup korumak istemektedir. Bu yüzden bu konu hakkında daha çok bilgiye sahip olduğunu düşündüğü gezegen savaşçıları takip eder ve onlara yardımcı olur.

Karşılaştıkları ilk düşman grubu Kraliçe Beryl ve emrindeki dört komutanıdır. Uzun süre efsanevi gümüş kristali arayan bu grup, Kraliçe Beryl'in de hizmet ettiği, zamanında Kraliçe Serenity'nin mühürlemiş olduğu kötü Kraliçe Metaria'nın fiziksel bir bedene bürünebilmesi için insan enerjisi toplamaya çalışırlar. Bunu yaparken insanları birileri tarafından sevilme, güzel görünme istekleri gibi en zayıf noktalarından vururlar ve çeşitli numaralar ile onları kaçırp enerjilerini çalarlar. Bu olaylar olurken beşinci gezegen savaşçısı, yani ünlü V Savaşçısı, yanında kedi koruyucusu Artemis ile Venüs Savaşçısı Minako olarak ekibe katılır. Ayrıca, iki kedinin bir araya gelmiş olmasıyla hepsinin önceki hayatlarında birbirleriyle tanışık olduklarını öğrenirler. Smokinli Şövalye ile arasında aşk başlayan Usagi, Kraliçe Beryl'in Mamoru'yu kaçırdığı sırada döktüğü gözyaşları ile efsanevi gümüş kristali aktif hale getirmiş olur. Bin bir zorlukla acemi gezegen savaşçıları ve Smokinli Şövalye bu düşman grubunu tamamen yok etmeyi başarır.

Hatırladıklarına göre önceki hayatları şu şekildedir: Dünya'da yeniden doğmadan önce Usagi, Ay'daki Gümüş Binyıl Krallığı'nın Prensesi Serenity, gezegen savaşçıları ise onun yakın korumalarıdır. Smokinli Şövalye Dünya'nın ilk Prensi Endymion, Kraliçe Beryl'in dört komutanı ise Mamoru'nun emrindeki şövalyeler ve dört gezegen savaşçısının sevgilileridir.

2.1.2. İkinci Bölüm

Kraliçe Beryl ve Kraliçe Metaria'nın mağlup edilmesinin ardından 30. Yüzyılın Kristal Tokyo'sundan Chibiusa isimli küçük bir kız Tokyo'ya gelir. Kristal Tokyo, Karanlık Ay adı verilen devrimci bir örgüt tarafından yüksek yaşam standartlarının insanları tembelleştirdiği gerekçesiyle harabeye çevrilmiş, annesi "Yeni Kraliçe Serenity"nin gümüş kristalini çalan Chibiusa ise Karanlık Ay'a karşı annesinin şehri savunamamasına sebep olmuştur. Her şeyin sorumlusu olan küçük kız, babası Kral Endymion'dan "yenilmez Ay Savaşçısı" hakkında dinlediği hikayelerden yola çıkarak Ay Savaşçısı Usagi'den yardım istemek için Tokyo'ya gelir. Plüton Savaşçısı'ndan çaldığı zaman-mekan anahtarıyla, gezegen savaşçıları ve Smokinli Şövalye'yi 30. Yüzyılın Kristal Tokyo'suna götürür. Durumun ciddiyetini kendi gözleriyle gören savaşçılar Usagi'nin kendi gümüş kristalini gelecekte kullanamıyor olmasından ötürü zorlanırlar. Olaylardan kendini sorumlu tutan Chibiusa kolayca karanlık tarafın oyununa gelir ve 900 yıldır küçük çocuk bedenindeyken bir anda genç bir kıza dönüşür. Daha sonra Usagi'nin sevgisinin gücüyle iyiliği seçen Chibiusa bu sefer biraz daha büyümüş çocuk bedenine Küçük Ay Savaşçısı olarak döner ve kendi kimliğini bulur. Gezegen savaşçıları, Satürn Savaşçısı'nın kendi ölümüne sebep olacağını bilerek zamanı durdurmasıyla Karanlık Ay'a karşı zafer kazanırlar. Usagi, Mamoru ve Chibiusa'nın birbirine olan sevgisi Usagi'ye güç artışı getiren *Kutsal Ay Kupasını*

oluşturur. Chibiusa bir savaşçı olarak eğitimini tamamlamak için Usagi'nin ailesinin yanında kalmaya devam eder.

2.1.3. Üçüncü Bölüm

Ünlülerin ve çok yüksek seviyeli öğrencilerin etmiş olduğu Mugen Akademisi çevresinde ilginç olaylar yaşanmaya başlar. Gezegen Savaşçıları ve Smokinli Şövalye olayı araştırmaya başlasa da ne zaman sorunu çözmek için olay yerine gitseler karşılarında farklı iki gezegen savaşçısını bulurlar. Bir süre gizemli şekilde her olayda Usagi ve arkadaşlarından bir adım önde hareket eden bu savaşçıların daha sonra ünlü araba yarışçısı Haruka Tenō ve ünlü kemancı Michiru Kaiō olduğu anlaşılır. Aynı zamanda önceki savaşta yaşamını yitirmiş olan Satürn Savaşçısı Setsuna bir üniversitede fizik öğrencisi olarak karşılına çıkar.

Garip olaylarının kaynağının Mugen Akademisi olduğunu öğrenip hep birlikte buraya odaklanan savaşçılar, akademinin kurucusu Profesör Tomoe'nin, Firavun90 adlı varlığın hizmetinde olduğunu ve Dünya'yı onun himayesine sokmak için çalışmalarda bulunduğunu öğrenirler. Profesör, Firavun90'ın ortağı olan Mistress 9'ı kendi kızı Hotaru'nun içine yerleştirmiştir ancak kızının Yıkım Savaşçısı Satürn olduğunu bilmez. Zamanın kontrolünü elinde bulunduran Pluton Savaşçısının iradesi dışında, Mugen Akademisi'nin üstünde bir boyut kapısı açılır ve oradan Dünya'ya girmeye çalışan Firavun90'ı gezegen savaşçıları engellemeye çalışırlar ancak güçleri yeterli değildir.

Önceki yaşamlarında Ay'daki Gümüş Binyıl Krallığı'nı, Dış Güneş Sistemi'nin yalnız yaşadıkları gezegenlerinden koruyan Plüton, Uranüs ve Neptün savaşçılarından bir araya gelmesi, Profesör Tomoe'nin kızı Hotaru'nun bedeninde Yıkım Savaşçısı Satürn'ü uyandırır. Böylece Ay Kupası ile bütün gezegen savaşçılarından güç alan Süper Ay Savaşçısı modundaki Usagi'nin bile yenemediği Firavun90'ı Plüton Savaşçısı tek seferde alt eder ancak kendisi de yok olur. Bir süre sonra gökyüzünden bir bebek olarak inen Satürn Savaşçısı'nı Neptün, Uranüs ve Plüton savaşçıları evlat edinerek dostlardan oluşan bir aile kurarlar.

2.1.4. Dördüncü Bölüm

Kendisini Gümüş Binyıl Krallığı'nın ve Dünya'nın yasal yöneticisi ilan eden Ölü Ay Krallığı'nın Kraliçesi Nehellenia, Dünya'daki Altın Krallık'ın başkenti Elysian'ı işgal ederek altın kristalin ve rüyaların koruyucusu olan Helios'u rehin alır ve kendi emrindeki büyücüleri altın kristali bulmaları için görevlendirir. *Altın kristal* tıpkı Usagi'nin gümüş kristali gibi, Mamoru'ya Smokinli Şövalye'ye dönüşme gücünü veren savaşçı kristalidir. Ölü Ay takımını yenebilmek için güçlerini birleştiren gezegen savaşçılarına bu sefer daha önce bu birleşmeye hiç

katılmamış olan küçük Satürn Savaşçısı'nın gücü de eklenince Süper Ay Savaşçısı, Sonsuz Ay Savaşçısı seviyesine yükselir. Kraliçe Nehellenia mağlup edildikten sonra emrindeki Amazon Dörtlüsü'nün önceki hayatlarında Chibiusa'nın yakın korumaları olduğu anlaşılır.

2.1.5. Beşinci Bölüm

Amacı bütün savaşçıları öldürüp kristal biçimindeki yıldız tohumlarını (yaşam enerjilerini) elde ederek en güçlü savaşçı kristalini yaratmak ve Dünya'ya hükmetmek olan Galaksi Savaşçısı, kurduğu Gölge Galaxia takımı ile Prenses Kakyu'nun gezegeni Kinmoku'yu yok eder. Prenses Kakyu Dünya'ya Ay Savaşçısı ve arkadaşlarından yardım istemek için gelir. Galaksi Savaşçısı en son Usagi kalana kadar bütün gezegen savaşçıları ve Mamoru'yu öldürerek hayat enerjileri olan kristalleri alır. Usagi arkadaşlarının desteği ve sevgisi olmadan başarılı olamayacağını düşünürken umut ışığı olarak onunla birleşen Chibi Chibi onu savaşması ve Galaksi Savaşçısı'nı öldürmesi için ikna etmeye çalışır. Ancak Usagi'nin iki seçeneği vardır, ya Galaksi Savaşçısı'nı öldürüp bütün evreni yok edecek ya da onu sevginin gücü ile yatıştıracaktır. Usagi savaşarak hiçbir şey elde edilemeyeceğini düşündüğü için evrendeki bütün kötülüklerin kaynağı olan Kaos tarafından yönetilen Galaksi Savaşçısı'nın içindeki kaosu sevginin gücü ile mağlup etmeyi seçer ve istediği gibi de olur. O an için sevdiklerini ve bütün Dünya'yı kurtarmış olsa da kaosu da umudun da yeri insanın kalbidir. Kaos asla yok edilemez, umut ise asla sönmez.

2.2. Analiz

2.2.1. Mitolojik Arka Plan

Japon kültürü, Çin kültürünü temel alarak şekillendiği için hikâyeyi açıklamada bir Çin felsefesi olan Taoizm'den yararlanmak gerekir. Hikâyenin temeli, bir klasik anlatı olan iyi ve kötünün mücadelesidir. Her iyinin içinde kötülük, kötünün içinde ise iyilik yer alır. Taoist yaratılış mitine göre, "Başlangıçta sadece yumurta şeklindeki kaos vardı. Zaman içinde Pengu'ya hamile kalan Kaos 18 bin yıl süren gebeliğin ardından bu dev gövdeyi doğanın zıt elementleri Yin ve Yang'a böldü. Yang yükselerek gökyüzünü, Yin de alçalarak yeryüzünü oluşturdu (Lianshan 2015: 20)." Dişi element Yin soğuk, karanlık, su ve yeryüzü; erkek element Yang sıcak, aydınlık, ateş ve gökyüzü ile özdeşleştirilir. Bu inanışa göre, Yang'ın Yin üzerinde kurduğu hakimiyet evreni oluşturmuştur. Taoizm'de Güneş ve Ay'ın yaratım süreci erkek elementin varlığına bağlanmıştır. Bu durum Japon mitolojisinde Güneş ve Ay Tanrıalarının yine erkek element olan Tanrı Izanagi'den doğması şeklinde yer alır ancak Güneş dişi, Ay ise erkektir. Ayrıca dikkat çeken bir diğer nokta, dişi kedi Luna'nın Yin gibi siyah, erkek kedi Artemis'in ise Yang gibi beyaz olmasıdır.

Şekil 7. Luna ile Artemis

Sailor Moon'un ilham aldığı en temel mitolojik anlatı, Yunan mitolojisinde Ay Tanrıçası Serenity ile bir çoban olan Endymion'un aşkıdır. Aynı mit Japon mitolojisinde "Vega ile Altair'in aşkı" ismiyle yer alır. Japonya'da her yıl yedinci ayın yedinci gününde Tanabata festivali olarak kutlanmakta olan bu mite göre, Göklerin Kralı, geceleri gökyüzüne yıldız asmak için çalışırken kızı Prenses Vega, bulutlar ve sisi dokuyarak babasına yardım eder. Bir gün Kral, kızına, işe ara vermesi ve keyfince gezip eğlenmesi için izin verir. Prenses, gittiği bu gezintide bir çoban olan Altair'e aşık olur ve babasına yardım ettiği işini unutup Altair ile yaşamaya başlar. Kral'ın gönderdiği ulakları görmezden geldiğindeyse bizzat Kral'ın kendisi gidip kızını eve geri getirir. Ancak Prenses Vega ağlamaktan işini yapamaz hale gelir. Bunun üzerine Kral, yılda sadece bir gün Vega ile Altair'in buluşmasına izin vermek zorunda kalır. Sailor Moon'da da bir Ay insanı olan Prenses Serenity, aşık olmaması gereken Dünya insanı Endymion'a aşık olmuş ve sonunda birlikte Dünya üzerinde bir Krallık yönetmeye başlamışlardır. Hikayede kadının, toplumsal cinsiyet hiyerarşisinde kendisinden üstün görünen erkeğin yanına taşınması dikkat çeker.

Animenin fantastik dünyası yaratılırken ilham alınan bir diğer Çin inancı Beş Evre'dir. "Bu inanca göre, "tahta/ağaç suda yüzyüyor, metal tahtayı/ağacı kesiyor, ateş metali eritiyor, su ateşi söndürüyor, toprak suyu topluyor ve böylece devam edip gidiyor (Keay 93: 2011)." Normal şartlarda özel ismin çevirisi yapılmazken söz konusu Sailor Moon olduğunda isimlerin anlamına bakmak gerekir. Çünkü bu serinin ana karakteri olan gezegen savaşçılarının her biri, bir element ile ilişkilidir ve isimlerinin anlamında da bu elementlere rastlanır. Hikayede tahta/ağaç elementi Jüpiter Savaşçısı olan Makoto Kino'yu temsil eder. Japoncada "no" sahiplik edatıdır. "Ki" kelimesinin karşılığı "tahta/ağaç"; Kino kelimesi

“ağacın” anlamına gelir. Beş Evre’yi temel alan shōnen animelerde metal elementi olduğu gibi kullanılırken Sailor Moon’da onun yerini genç kızlar için daha önemli bir duygu olduğu düşünülen “aşk” almıştır. Aşkın gücünü kullanan kişi Venüs Savaşçısı Minako Aino’dur. “Ai” kelimesinin karşılığı “aşk”; *Aino* “aşkın”; *Minako* “güzel çocuk”; dolayısıyla Minako Aino “Aşkın Güzel Çocuğu” anlamına gelir. Ateş, Mars Savaşçısı Rei Hino’yu temsil eder. “Hi” kelimesinin karşılığı “ateş/güneş”; *Hino* ise “ateşin” demektir. Rei’in ateş ile olan bağlantısı aynı zamanda bir Shinto rahibesi (miko) olmasıyla da ilintilidir. Su, Merkür Savaşçısı olan Ami Mizuno’yu temsil eder. *Mizu* kelimesinin karşılığı *su*; *Mizuno*, “suyun” anlamına gelmektedir.

“Çin inancına göre sonbahar ayın en güzel görüldüğü mevsimdir. Bunun için de Ay Bayramı 8. ayın 15. gününde kutlanırdı (Eski Çin takviminde her ay, yeni ayın doğduğu gün başlar ve böylece dolunay ayın 15’ine rastlardı). Ancak, sonbahar doğadaki her şeyin öldüğü ve infazların gerçekleştirildiği mevsimdir. Bunun için de ay ile canilerin infazı arasında bir bağlantı kurulurken, güneş dürüst insanları simgeler. Ayrıca, güneş İmparatorun simgesi olduğundan ay da İmparatoriçeyi simgeler (Eberhard 2000: 46).” Ay Savaşçısı Usagi Tsukino savaşırken kutsal Ay’ın gücünü ve efsanevi gümüş kristalin ışığını kullanır. Japon mitolojisinde Ay Prensesi, Prenses Kaguya’dır. Kaguya’nın kelime anlamı “parlayan ışık”tır. Japoncada *Usagi*, “tavşan”; *Tsuki* “Ay”; dolayısıyla Usagi Tsukino, “Ay’ın Tavşanı” anlamına gelir. Japon mitolojisindeki bir mite göre Ay’da, yaşlı adam, tavşan ve Ay Prensesi birlikte yaşarlar. Usagi’nin başının tepesinde, saçıyla yaptığı iki yuvarlak top şekli Ay’ın dolunay evresini simgeler. *Dolunay* iyi şeylerin, *Yeni Ay* ise kötü şeylerin habercisidir.

“Su, (...) Kuzey ve siyah renkle ve geceleri çiyin yağmasına yol açan ayla bağdaştırılır. Su, dişil ilke *yin*’i simgeler; zıttı *yang* ise eril ilke olarak ateş ve Güney ile bağdaştırılır. (...) Su, bir kadının olması gerektiği gibi, yumuşak, uysal ve esnektir. *Dao de Jing*’in ünlü bir paragrafında şöyle yazar: ‘güçsüz güçlüye galip gelir, yumuşak sertte galip gelir.’ Lao-zi için su, bir doğru davranış örneğiydi ve onun sayesinde kadınlar erkeklere galip geldikleri gibi, güçsüzler de güçlülere galip gelirlerdi (Eberhard 2000: 276).” Merkür Savaşçısı Ami, gezegen savaşçılarının beynidir. Bu da zekanın gezegeni Merkür’ün koruyucusu olmasına bağlanır. Yunan mitolojisinde Poseidon ile bağdaştırılan, okyanus ve derin suların hakimi Neptün Savaşçısı Michiru ile Ami suya hükmederler. İkisi de Taoizm’in kutsal kitabı olan Akıl ve Erdem Kitabı’nda (*Dao De Jing*) yazdığı gibi uysal karakterlidirler.

“Halk arasında aynanın ruhları görünür hale getirdiğine inanılırdı. (...) Eski bir metne göre bunlara güneş ışığı vurduğunda çiçekler, ay ışığı vurduğunda tavşan görünür. (...) Budist rahipler bu aynaları inananlara yeniden doğduklarında alacakları görünümü göstermek için kullanırlardı. (...) Ancak halk arasında,

'aynayı parlatmak' kadın cinsel organlarını ellemek anlamına gelir, ayrıca aynı deyim lezbiyen ilişkilere de bir gönderme olabilir (Eberhard 2000: 48-49)." Neptün Savaşçısı, geleceği gösteren derin su aynasının sahibidir ve Uranüs Savaşçısı ile eşcinsel bir aşk ilişkisi içindedir. Uranüs Savaşçısı Haruka, genç kızların hayranı olduğu ünlü bir araba yarışçısıdır. Normal hayatında erkek olarak tanınsa da savaşçıya dönüştüğünde kadın kıyafetine bürünür. Uranüs Savaşçısı'nın androjen bir kimlik olarak hikayede yer alıyor olması Takeuchi'nin toplumsal cinsiyet hiyerarşisini yıkmaya veya yok saymaya yönelik bir eylemi olarak algılanabilir.

Dış Güneş Sistemi koruyucularından Uzay-Zaman Kapısının gardiyanı olan Plüton Savaşçısı'nın lal küresi, Neptün Savaşçısı'nın derin su aynası ve Uranüs Savaşçısı'nın uzay kılıcı bir araya geldiğinde Usagi'nin Kutsal Ay Kupası'nı oluştururlar. Burada Uranüs Savaşçısı'nın silahının fallik sembollerden biri olması dikkat çeker. Kutsal Ay Kupası'nın üç tılsımı bir araya geldiğindeyse Sessizlik ve Yıkım Savaşçısı olan Satürn Savaşçısı Hotaru uyanır. Bu savaşçı, bir gezegeni yok edebilecek kadar güçlüdür. Bir nevi kaos yaratma gücüne sahip olan Satürn Savaşçısı'nın bu yıkım gücü, dişil (ayna) ve eril (kılıç) sembollerin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkar. Tıpkı Yin ve Yang inanışında olduğu gibi, kaostan ayrılıp iki zıt kutba bölünen bu elementler tekrar bir araya geldiklerinde kaosu uyandırmış olurlar.

Mars Savaşçısı Rei, uzun siyah saçları, koyu renkte gözleri ve Sinto rahibesi olması yönüyle geleneksel Japon kadını temsil eder. Ateşe hükmedebilme yeteneği ile Japonların etnik dini olan Sintoizm'in Ana Tanrıçası olan Güneş Tanrıçası Amaterasu'yu çağırır. Bir ortaokul öğrencisine göre fazla kadınsıdır. Bu da onun aşk ve tutkunun gezegeni Mars'ın koruyucusu olmasına bağlanır. Şüpheli, ne istediğini bilen biridir ve feminist bir bakış açısıyla olayları değerlendirir. "Erkeklerin arkasından ağlayacak vaktimiz yok" diyerek Usagi'nin Mamoru'ya olan duygularını küçümserken tam da Roma mitolojisinin Savaş Tanrısı Mars gibi davranır.

Jüpiter Savaşçısı Makoto, fiziksel olarak çok güçlüdür ve animedeki sesi de diğer kızlarınkinin yanında kalın kalır. Başat kültüre göre "erkeksi" olarak tanımlanan bu özellikleri onun Yunan mitolojisinin baş Tanrısı olan Zeus ile aynı güçlere sahip olmasından ve yıldırıma hükmetmesinden gelmektedir. Diğer yandan bu yıkıcı güce sahip olan Makoto toplumsal cinsiyet kalıplarında kadına düşen yemek yapma ve çiçekleri sevme gibi "kadınsı" olarak betimlenen özelliklere de sahiptir. Tıpkı Zeus gibi, dışarıdan korkunç gözükse ama aslında iyi huylu bir kişiliğe sahiptir.

"Güneş tutulmalarının açıklamalarından, güneşin kocayla ayın ise karısıyla bağdaştırılmış olduğunu görebiliriz. Güneş tutulması İmparator'un 'karartıldığına,' yani İmparatoriçenin çok fazla etkisi altında kaldığına işaret eder.

Ay tutulmaları, eşinin kocasına yeterince itaat etmemesinden kaynaklanır (Eberhard 2000: 133).” Japoncada *Mamoru* “korumak”; *Chiba* “yerel”; dolayısıyla Mamoru Chiba, “Yerel Koruyucu”, “Dünya’nın Koruyucusu” anlamına gelir. Aslan burcu olan Mamoru’nun yönetici gezegeni, sistemin merkezindeki Güneş’dir. Bütün gezegenlerin bağlı olduğu, erkek element Yang’ı da simgeleyen Güneş ve en değerli madenden yapılmış olan altın kristal Mamoru’nun sahipliğindedir.

2.2.2. Dünya Üzerinde Hegemonya Savaşları ve Kadının Konumu

Hikayenin başında kedi koruyuculardan Luna’nın bütün savaşçıları uyandırmakla görevlendirilmesi, dişinin anne olabilme özelliğinden kaynaklanır. Artemis’in ise Luna’dan önce uyanmasına rağmen sadece V Savaşçısını uyandırmış olması Minako’nun Usagi’ye göre daha soğukkanlı ve mantıklı kararlar alabilmesindedir. Luna ve Artemis, gezegen savaşçıları üzerinde sanki ebeveynleriymiş gibi bir otorite kurarlar. Bilginin tekeli bu iki kedi koruyucudadır. Animede Usagi’nin ailesinin yer aldığı sahnelerde annesi Ikuko, sürekli ev işleri ile uğraşıp, elinde tepsi, kepçe veya spatula gibi mutfak gereçleri tutarken ve mutlaka mutfak önlüğü giymiş bir şekilde; babası Kenji, işe giderken veya işten geldiği sırada gösterilir. Bu şekilde hane içi iş bölümünde Luna-Artemis ve Usagi’nin anne-babası üzerinden toplumsal cinsiyet rollerine atıfta bulunulur.

Minako gezegen savaşçıların lideridir, Usagi’de ise liderlik vasfı yoktur. Aslında Minako, Takeuchi’nin Sailor Moon’dan ayrı bir manga serisi olan Sailor V’nin ana karakteridir. Dikkat edilirse, gezegen savaşçıları içinde en dikkat çekici karakterlerin parlak sarı saçları ile Usagi ve Minako oldukları görülür. İlk bakışta Batı özentiliği olarak algılansa da aslında ana karakterlere dikkat çekmek istenildiği için Takeuchi ve editörü tarafından kızların saçları sarı olarak belirlenmiştir.

Hikayede Dünya’yı ele geçirmek isteyen kötü grupların ilki Kraliçe Beryl ve dört komutanıdır. Burada lider bir kadinken onun piyonları dört güçlü erkek büyücü, gezegen savaşçıların tek başlarına ya da grup olarak, Smokinli Şövalyenin desteğini almadan yenedikleri kimselerdir. Başat kültür tarafından fiziksel olarak güçsüz olduğu varsayılan bir grup kadın, tek bir erkek karşısında, bir erkeğin desteğini almadan zafer kazanamaz. Genel olarak bakacak olursak diğer düşman gruplarında savaşçıların karşılaştıkları kişiler hep kadın, bilge olan ve o kadınlara emir veren karakter ise erkeklerdir. Özellikle Usagi, düşmanla savaşırken Mamoru’nun desteğine, onun sevgisine muhtaçtır. Sanki Mamoru’nun aşkından bağımsız bir varlığı yokmuş gibi davranır. Efsanevi gümüş kristalin gücü Usagi’nin sevdiğine duyduğu bağlılıkla kuvvetlenir. Buna karşılık kötülerin tarafında sevgi ve bağlılık gibi değerlerin yerini çıkar çatışmaları ve evrene hakim olma düşüncesi alır.

Tam ismi “Küçük Hanım Usagi Serenity” olan Chibiusa, Yeni Kraliçe Serenity ile Kral Endymion’un 30. yüzyılın Kristal Tokyo’sundan gelen kızlarıdır. Dolayısıyla Chibiusa’nın hikayenin ana karakteri Usagi ile sevgilisi Mamoru’nun gelecekte gelen kızları olduğunu söyleyebiliriz. “Annenin eksik olduğunu keşfederek kastrasyon karmaşasına giren kız çocuğu, annesinin bu eksikliği kendisine de aktardığı düşlemi ile ona karşı yoğun bir kin yaşar ve anneden ayrılır (Arslan 2017).” Hikayenin ikinci bölümünde Usagi ile Mamoru yakınlaştıkları sırada Chibiusa gökyüzünden Usagi’nin kafasına inerek Mamoru’yu öper ve böylece hikayeye dahil olmuş olur. Bundan sonra Mamoru’nun sevgisi için her konuda yetersiz gördüğü Usagi ile rekabet etmeye başlar. Chibiusa, 900 yıldır hapsediği küçük çocuk bedeninden Karanlık Ay grubunun tarafına geçtiği zaman kurtulup yetişkin bir kadın bedenine sahip olur. Karanlık tarafa geçmesiyle birlikte Chibiusa’nın yıllardır içinde bastıracağı karanlık duygular ortaya çıkmıştır. Hikayenin bu bölümünde Chibiusa, babası Mamoru’nun kontrolünü ele geçirerek onu Usagi’den ayırır.

Şekil 8. Yetişkin Chibiusa ile Babası Mamoru

Mamoru, Dünya’nın asıl sahibi olan geleneksel koruyucu rolü ile hikayede yer alır. Sevgilisi Usagi’ye göre daha soğukkanlı ve mantıklı düşünüyor olsa da onun da duygusal bir yönü vardır. Gelecekteki kızı Chibiusa’ya ve eşi olacak Usagi’ye derin bir sevgiyle bağlıdır. Onları korumak için her şeyini ortaya koyar. Gezegen savaşçıları içindeki tek erkek olarak yeri geldiğinde hepsini savunur ve destekler. Bu yönüyle diğer shōjo animelerdeki duyarsız erkek tiplerinden ayrılarak ideal eş tipine yaklaşırlar.

Ortaokul öğrencisi olan genç kızlar, savaşıya dönüştüklerinde tıpkı genç yetişkin kadınlar gibi betimlenmişlerdir. Genç kızların gelecekte erişecekleri bedene savaşıya dönüştükleri anda sahip olmaları sanki sadece yetişkinlerin

kahraman olabileceği izlenimini uyandırmıştır. Bu savaşçıya dönüşüm aşaması animede kızların vücut hatları bir silüet görünümünde olacak şekilde, bedenlerini saran kurdeleler ile resmedilir. Dönüşümün ardından kahramanlar, Japonya’da ortaokul ve liselerde kız öğrencilerin giydiği tipik okul üniforması olan denizci kıyafetini (sailor-fuku) giymiş olurlar. Giydikleri topuklu ayakkabılar ise savaşçı formuna kadınsılık katan temel etkidir. Takeuchi, modayı ve alış-veriş yapmayı sevdiği için karakterlerini özenle tasarlamıştır. Onlara giydirdiği kıyafetleri ise ünlü markaların defilelerinde gördüğü tasarımlardan ilham alarak çizmiştir.

Şekil 9. Usagi, Ay Savaşçısı'na Dönüşürken

Sevimli Koruyucu Ay Savaşçısı'nı shōnenin kahraman hikayelerinden ayıran en temel özelliği, Dünya'yı kurtarmak için çabalayan bu genç kızların savaşmak yerine her şeyi sevgi ile çözmeye çalışmalarıdır. Hikayenin bu yönü, bütün shōjolarda olduğu gibi, genç kızların hayata toz pembe bir pencereden bakıyor olmalarından kaynaklanmaktadır.

SONUÇ

Shōnen animelerde güçlü kadın karakterler yer alıyor olsa da bu kadınlar hikayede daha çok cinsellikleri ile ön plana çıkarlar. Shōjo animelerde ise kadınlar belirli davranış kalıplarına göre yaratılır. Buna göre kadın sakin, duygusal ve itaatkar, erkek ise umursamaz ve korumacı olmalıdır. Animelerde küçük göğüslü, uzun boylu ve yemek yapmayı bilmeyen kadınlar erkekler tarafından aşık olunacak biri olarak görülmezken, kadın kendi bedeni üzerinde söz hakkına sahip değilmiş gibi güzelliği de erkeğin beğenisine göre şekillenmiş, varlığı sanki erkeğe bağlıymış gibi lanse edilmiştir.

Genç kızların hayalinin bir erkek arkadaş bulmak ve gelecekte evlenecekleri adamı düşlemek olduğu klasik shōjolarla kıyasla Sevimli Koruyucu Ay Savaşçısı, kadının duygusal dünyasını yok etmeden ve erilleşmeden de kahraman olabileceğini gösterir. Diğer yandan hikayenin alt metnine bakıldığında, kullanılan mitolojik öğeler ile görünürde kadının egemen olduğu shōjo dünyasının aslında erkek egemenliğinde olduğu sonucuna varılır. Ay Savaşçısı'nda bu duruma en iyi örnek Mamoru'nun "Dünya'nın koruyucusu" olması ve Gezegen Savaşçıları'nın merkezindeki Güneş ile herkesin egemen olmak istediği Dünya'nın asıl sahibi olmasıdır. Aynı zamanda Güneş, her şeyin

kaynağı olarak görülen erkek element Yang'dır ve animede Mamoru ile Artemis tarafından temsil edilir. Usagi ile Luna ise onların karşıtı olarak hikayede dişi element Yin'in temsilidir. Yin'in diğer temsilleri suya hükmeden Merkür Savaşçısı Ami ile Neptün Savaşçısı Michiru'yken, Yang'ın diğer temsilleri Jüpiter Savaşçısı Makoto ile Mars Savaşçısı Rei'dir.

Bir diğer önemli konu, şirin genç kızların savaşçıya dönüştükleri zaman okul üniforması içindeki yetişkin bir kadınmış gibi betimlenmeleridir. Büyülü kızlar türünün en büyük sorunu, genç kızları bir an önce büyümeye özendiriyor olduğu görüşüdür.

Fantastik dünyaların genç erkek kahramanlarına alternatif olarak ortaya çıkan Sevimli Koruyucu Ay Savaşçısı ve benzeri shōjo animelerde kadınlar, başat kültürde erkeğe bağımlı konumdaki kadın imajını az da olsa yıkarak olaylara kendi tozpembe dünyalarından çözümler üreten kadın kahramanlara dönüşmüştür. Ancak bu tozpembe dünyalarda dahi erkek egemenliği devam etmektedir. Yine de bu şekilde başlayan animelerde kadın temsiline iyileşme çalışmaları, bağımsız anime stüdyosu Stüdyo Ghibli'nin ve diğer çağdaş yönetmenlerin ürettiği filmlerde Dünya'yı kurtaran, alışlagelmiş kalıpların dışına çıkan sıradan kadın kahramanlara yer verilerek devam etmektedir.

KAYNAKÇA

ヤンデレ [Yandere] (b.t.) <https://ja.wikipedia.org/wiki/ヤンデレ>, erişim tarihi: 21.11.2018.

Arslan C (2017) Freud ve Lacan Bağlamında "Kastrasyon Karmaşası"nın İncelenmesi. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek lisans öğrencisi, Yayımlanmamış makale, İstanbul.

Eberhard W (2000) Çin Simgeleri Sözlüğü, Aykut Kazancıgil ve Ayşe Bereket (çev), Kabalcı Yayınları, İstanbul.

Keay J (2011) Çin Tarihi, Neşe Kars Tayanç ve Dinç Tayanç (çev), İnkılap Yayınevi, İstanbul.

Lianshan C (2015) Çin Mitolojisi Efsanelerin Kökeni, Hasan Böğün (çev), Kaynak Yayınları, İstanbul.

My Anime List (b.t.) Bishoujo Senshi Sailor Moon (Anime) https://myanimelist.net/anime/530/Bishoujo_Senshi_Sailor_Moon, erişim tarihi: 21.11.2018.

My Anime List (b.t.) Bishoujo Senshi Sailor Moon (Manga) https://myanimelist.net/manga/92/Bishoujo_Senshi_Sailor_Moon, erişim tarihi: 21.11.2018.

Napier S J (2008) Anime Akira'dan Howl'ın Hareketli Şatosuna, M. Murat Başekim (çev), Es Yayınları, İstanbul.

Öztekin M K (2011) Manga Bir Kültürel Direniş Aracı, İletişim Yayınları, İstanbul.

Şen A (2014) Kayıp Keşif Yolculuk Japon Sineması Manga ve Anime, Doğu Kitabevi, İstanbul.

T Alicenap Ç (2014) Yerelden Evrensele Japon Anime ve Manga Sanatı, Anadolu Üniversitesi Sanat & Tasarım Dergisi, 7, 31-59.